

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autorka: Petra Kasalová

Název: Rozšíření Langmanovy psychologické teorie zabývající se střelbou v prostředí škol

Bakalářská práce Petry Kasalové se zaměřuje na validaci Langmanova třídění (možná spíše typologie) tzv. školních střelců (tedy pachatelů masových vražd střelbou v prostředí škol ve stádiu pokusu či dokonaných) prostřednictvím sběru dostupných dat o případech, které dosud nebyly v Langmanově teorii zahrnuty. Jedná se tedy o práci tzv. "teoretickou", kdy všechna zdrojová data jsou povahy literární nikoli empirické, což je vzhledem k tématu pochopitelné.

Autorka se v první části věnuje vymezení pojmu "school shooter" nebo také "mass shooting, které bychom mohli označit jako "psychologizující" či "sociologizující". Výčet teorií je čistě přehledový, není laděn metaanalyticky, nevytváří polemiku mezi teoriemi, autorka dopředu deklaruje, že se bude věnovat rozšiřování jen jedné z teorií. To sice záběr práce zužuje (stejně tak jako možnou diskuzi, ke které by práce mohla vést), ale v kontextu žárnu bakalářské práce to vyhodnocuji spíše jako dobré rozhodnutí. Autorka s teoriemi pracuje dobře, vhodně cituje, provádí shrnutí, poukazuje na klíčové vlastnosti teorií, využívá k tomu dostatečné množství a kvalitu literárních zdrojů.

Podobně v kapitole, která se věnuje podrobnému popisu Langmanovy teorie, autorka prokazuje schopnost dobře zacházet s textem, její výklad je adekvátní rozsahem, občas jsou však citace až příliš mechanicky popisované ze zdrojů s vysokým množstvím nejrůznějších dat, což může činit text trochu nepřehledným. Z perspektivy čtenáře bych uvítal více shrnutí a provázení textem, aby bylo jasné, na co se soustředit, co přesně bude předmětem analýzy, text občas působí chaoticky. Do velké míry se však tato poznámka týká stylistiky, věcně jsou předkládané citace relevantní.

Dobrou práci se zdroji autorka prokazuje také v následující kapitole, kterou bychom mohli označit jako analytickou (možná třídící). V podstatě se jedná o vyhledávání dostupných zdrojů související s diskutovanými případy střelby s ohledem na psychologické (a tedy i rodinné, zdravotní a sociální) aspekty života jednotlivých pachatelů. Jedná se sice přirozeně o data kvalitativně omezená (pokud by autorka měla možnost mluvit se samotnými střelci, jistě by data vypadala jinak), ale autorka k nim přistupuje adekvátně, nedomýšlí si, je věcná a dává jednotlivé jevy do souvislosti. Viděno perspektivou kvalitativního výzkumu, provádí kódování dat s předem připravenou interpretační mřížkou, která je přirozeně nastavená Langmanovou teorií.

Práce obsahuje podrobný popis a následnou analýzu tří střelců, kteří svůj čin dokonali a dvou, kteří se o čin pokusili. Ve všech případech se jedná vzhledem k dostupným datům o velmi podrobný popis a analýzu činů, zázemí střelců a dalších okolností, které se ať už situačně nebo psychologicky podílely na provedeném činu. Rozsahem zpracování text převyšuje požadavky pro bakalářskou práci a je proveden velmi poctivě a detailně. I když je nutné poznamenat, že metodologie třídění je spíše implicitní a čtenář si ji musí „domyšlet“. Bylo by přehlednější, kdyby autorka citované zdroje kódovala explicitně společně se čtenářem.

Poslední kapitoly pak obsahují zhodnocení dat vzhledem k cílům práce, tedy ověření Langmanovy teorie prostřednictvím dříve nezařazených případů, přičemž autorka se (podobně jako Langman) věnuje především četnosti výskytu jednotlivých indikátorů, na základě kterých je pak střelec zařazen do některé z kategorií. Velmi dobrou částí je pak zhodnocení jednotlivých střelců s ohledem na „ceremoniální“ charakter střelby dle J. Fasta, což vhodně doplňuje poněkud deficitně orientovanou teorii Langmana a otevírá prostor pro interpretaci činů jako formy „sdělení“ světu, nebo jako nástroj sebeprezentace. Podobné povahy jsou pak zmínky o narcistně-mocenské dimenzi střelby, což by pak mohlo odkazovat k interpretaci činů z pozice psychoanalytických škol.

Celkově je práce vzhledem k požadavkům na bakalářskou práci nadstandardní, kromě občasných gramatických chyb a sem tam neobratné stylistiky, ji hodnotím velmi pozitivně.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě s hodnocením "výborně".

V Praze dne 20. května 2020
PhDr. David Heider, PhD.